

VZNIK SEVEROATLANTICKÉ ALIANCE

ANOTACE:

Žáci na základě četby textu doplňují a graficky dotvářejí přehlednou infografiku, shrnující základní fakta o NATO. V druhé části aktivity pak porovnávají dva texty ze současných médií, reflektující aktivity NATO, a analyzují rozdíly mezi nimi.

DOPORUČENÝ VĚK: 14+

POMŮCKY:

- **MATERIÁL 1** (upravený učebnicový text)
- **MATERIÁL 2** (zpravodajský článek, tisková zpráva)
- **PRACOVNÍ LIST** (šablona infografiky pro doplnění)
- psací potřeby, barevné fixy, pastelky

ÚKOLY:

1. Rozdejte každému žákovi **MATERIÁL 1** a **PRACOVNÍ LIST**. (Poznámka: V případě omezené možnosti kopírovat texty ve škole požádejte žáky o individuální vytištění podkladů na domácí tiskárně.)
2. Dejte žákům čas k prostudování **MATERIÁLU 1**, poté začněte pracovat s **PRACOVNÍM LISTEM**. Úkolem žáků je na základě četby vytvořit poutavou infografiku, která diváka přehledně seznámí se vznikem, posláním a vývojem Severoatlantické aliance. Jednotlivé infografiky pak můžete vystavit na nástěnce a uspořádat soutěž o nejlépe zpracovanou.
3. Rozdělte žáky do tří- až čtyřčlenných skupin. Skupinám rozdejte **MATERIÁL 2** a vyzvěte je k prostudování obou článků. Poté ať si ve skupinách připraví odpovědi na následující otázky:

Vypátrejte, v čem a proč se texty liší. Jaké je jejich vyznění?

Zdůvodněte smysl a příčinu rozdílu.

Jaký postoj zastávají autoři textů k NATO?

4. Nechte postupně jednotlivé skupiny představit jejich odpovědi na dané otázky, zapisujte je na tabuli. O jednotlivých výsledcích pak diskutujte s celou třídou, pokuste se dojít ke společným odpovědím.

(Poznámka: **MATERIÁL 2** obsahuje dva takřka identické články. První text, publikovaný v *Haló novinách* a zdrojovaný jako zpráva ČTK, se ve dvou místech liší od původního textu České tiskové kanceláře. Redaktor *Haló novin* změnil nadpis článku a opatřil jej obrázkem, zásadní proměnou prošel také závěr textu, když redaktor vynechal poslední věty („Vyslat čtyři mnohonárodní prapory do Pobaltí a Polska se aliance rozhodla loni v létě na summitu ve Varšavě. Organizace tak reagovala na obavy svých východních členů z agresivní ruské politiky“), které nahradil textem vlastním („NATO tak pokračuje v politice »obkličování Ruska« a vyvolávání válečnických nálad“). Redaktor *Haló novin* touto jednoduchou úpravou zásadním způsobem změnil podstatu sdělení. Tuto část aktivity lze využít také samostatně v rámci mediální výchovy.)

MATERIÁL 1

Projevy studené války přesvědčovaly většinu americké a západoevropské veřejnosti o potřebě čelit sovětskému tlaku. Aby byla obrana účinná a věrohodná, muselo demokratické společenství překonat dílčí názorové rozdíly a vykročit po cestě spolupráce v oblasti vojenské, politické a posléze kulturní. Západoevropské demokracie daly jasně najevo, že budou své uspořádání tvrdě bránit. Obavy o bezpečnost demokratické Evropy vzrostly po uchopení moci KSČ v Československu, zahájení blokády Berlína a vypuknutí berlínské krize v létě 1948. Ozbrojené složky západoevropských zemí nebyly schopny vzdorovat případnému stupňovanému útoku. Usilovaly proto o vojenskou přítomnost a přímou angažovanost USA v Evropě.

Na červenec roku 1948 byla do Washingtonu svolána utajovaná jednání o vytvoření vojenské aliance. Pozvány byly státy, které přijaly Marshallův plán – jednání se nezúčastnily jen Irsko, Rakousko a Švédsko, neboť by to bylo v rozporu s jejich neutrálním statusem. Jednání o alianci vedlo 10 států z Evropy a 2 ze zámoří – USA a Kanada.

Dne 4. dubna 1949 podepsali ve Washingtonu ministři zahraničních věcí příslušnou dohodu, v srpnu 1949 vstoupila smlouva o NATO v platnost. Poslání Severoatlantické aliance shrnul pregnančně její první generální tajemník slovy: „udržet Ameriku v Evropě, Rusko mimo Evropu a Německo při zemi“.

Zakládajícími členy NATO se staly Belgie, Dánsko, Francie, Nizozemí, Island, Itálie, Kanada, Lucembursko, Norsko, Portugalsko, Spojené státy americké a Velká Británie. Řecko a Turecko vstoupily do NATO v roce 1952, Spolková republika Německo se stala členem v roce 1955 a Španělsko v roce 1982. K dalšímu rozšíření došlo po pádu komunismu v roce 1989. V průběhu následujících let se aliance rozšířila o Českou republiku, Maďarsko, Polsko (1999); Bulharsko, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Slovensko, Slovinsko (2004); Albánii, Chorvatsko (2009) a Černou Horu (2017).

Hlavní zásadu aliance shrnuje článek 5 Washingtonské smlouvy: „Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. ...“

NATO bylo a stále zůstává smlouvou o kolektivní sebeobraně a je postaveno na společném respektování a důsledné obhajobě obecných demokratických zásad a hodnot a úsilí řešit konflikty mírovou cestou. Pokud diplomatické úsilí selže, má aliance potřebné vojenské vybavení k zahájení operací na kolektivní obranu a na řešení krizí, ať už sama, nebo ve spolupráci s partnerskými zeměmi a mezinárodními organizacemi. Není proto náhoda, že jako jediná obranná regionální organizace trvá do dnešních dnů a na znění jeho základní smlouvy není třeba nic zásadního měnit.

ZDROJE:

KUKLÍK, Jan a KUKLÍK, Jan. *Dějepis pro gymnázia a střední školy*. 4. Nejnovější dějiny. 1. vyd. Praha: SPN, 2002.

PEČENKA, Marek a kol. *Encyklopedie moderní historie*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 1999. 655 s.

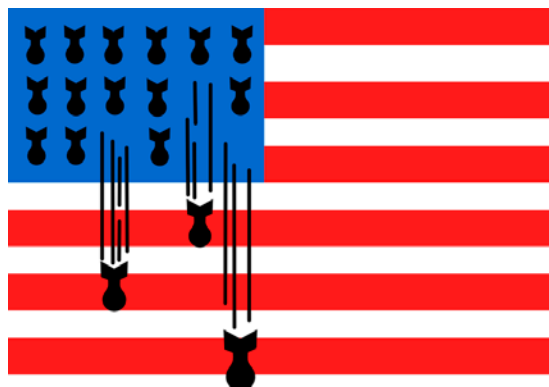
Co je NATO?, Úvod do transatlantické aliance, dostupné online: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120905_what_is_nato_cz.pdf

MATERIÁL 2

NATO obkličuje Rusko

Do estonského přístavu Paldiski nedaleko Tallinnu ve středu dorazila první část těžké vojenské techniky NATO.

Podle zpravodajského serveru err.ee sem dopravili přes 130 kusů techniky, včetně britských tanků Challenger 2 a samohybných děl AS90. Na vojenskou základnu Tapa, která je vzdálená asi 120 kilometrů, konvoj přijede zítra. V Estonsku je v současné době 200 vojáků z Británie a 50 z Francie. Podle estonské armády by další vojáci a vojenská technika z členských zemí aliance do země měli dorazit v nadcházejících týdnech. Celkově v taktické skupině NATO v Estonsku bude sloužit přibližně 1200 vojáků. NATO tak pokračuje v politice »obkličování Ruska« a vyvolávání válečných nálad. (čtk)

Zdroj: Haló noviny*, <http://www.halonoviny.cz/articles/view/45226206>

Do Estonska dorazila první část těžké vojenské techniky NATO

Tallinn 22. Března [2017, pozn. red.] (ČTK) –

Do estonského přístavu Paldiski nedaleko Tallinnu dnes dorazila první část těžké vojenské techniky NATO. Podle zpravodajského serveru err.ee sem dopravili přes 130 kusů techniky, včetně britských tanků Challenger 2 a samohybných děl AS90. Na vojenskou základnu Tapa, která je vzdálená asi 120 kilometrů, konvoj přijede za tři dny.

V Estonsku je v současné době 200 vojáků z Británie a 50 z Francie. Podle estonské armády by další vojáci a vojenská technika z členských zemí aliance do země měli dorazit v nadcházejících týdnech. Celkově v taktické skupině NATO v Estonsku bude sloužit přibližně 1200 vojáků.

Vyslat čtyři mnohonárodní prapory do Pobaltí a Polska se aliance rozhodla loni v létě na summitu ve Varšavě. Organizace tak reagovala na obavy svých východních členů z agresivní ruské politiky.

Zdroj: Archiv České tiskové kanceláře**

* Haló noviny vycházejí od roku 1991. Je to celostátní, vyhraněně levicově a stranicky profilovaný deník spojený s Komunistickou stranou Čech a Moravy (Wikipedia)

** Česká tisková kancelář je zákonem zřízená veřejnoprávní instituce. Jejím posláním je poskytovat objektivní a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů. Není financována státem ani z koncesionářských poplatků. (ČTK)

1949:

Zakládající členové:

Důvody vzniku:

Poslání:

Výhody plynoucí z členství:

Povinnosti plynoucí z členství:

Rozšířování NATO (časová přímka):

1949

S pomocí pastelek či fixů poutavě vyplňte jednotlivé rámečky, využijte vlajky 12 zakládajících států, kolorujte slepou mapu, vytvořte legendu, doplňte časovou osu apod. Vytvořte graficky pestrý, poutavý a přehledný materiál!